

Förbättra skolans möjlighet till samverkan med kommunala kulturskolan

Sammanfattning

Skollagen och skolinspektionens tolkning av densamma utgör ett allvarligt slag mot den svenska kulturskolan och vi betvivlar att det är lagstiftarens mening att skollagen ska försämra förutsättningarna för barn och unga att delta i verksamheten. Samtidigt ser vi att det framgångsrika samarbetet mellan skola och kulturskola finns kvar på samma sätt som förut i våra nordiska grannländer. Till exempel medger den danska skollagen att rektor får besluta om en elev ska få möjlighet att sjunga eller spela instrument på skoltid. I de kulturskolor som finns runt om i vårt land bedrivs undervisning med hög kvalitet av utbildade lärare och pedagoger. Här får barn och unga en utbildning som inte kan likställas med fritidsverksamhet. Vi menar att den kommunala kulturskolan även i framtiden bör beredas möjlighet att vara en integrerad del av det svenska skolväsendet.

För oss handlar det inte minst om en viktig landsbygdsfråga då vi anser att barn och ungdomar ska ha möjlighet att delta i kulturskolan oavsett var de bor. I de nationella mål som propositionen satt upp nämns tillgänglighet och jämlikhet som första föresats och därmed menar vi att det måste finnas mer likvärdiga förutsättningar att delta i kulturskolans verksamheter än vad som nu är möjligt.

Bakgrund

Inom Sveriges kommuner finns sedan många år tillbaka en samverkan som innebär att de elever som önskat delta i kulturskolans musikundervisning till viss del gets möjlighet till det under skoltid. I de fall då undervisningen förlagts på lektionstid så har det skett i samråd med lärare och rektor. Denna samverkan har under fungerande former funnits i mer än 50 år och har till stor del bidragit till vårt lands rika kulturutbud och det svenska musikundret.

Kulturskolans värdefulla verksamhet berikar och styrker den enskilde eleven och bidrar till en positiv kunskapsutveckling även i andra ämnen. Det finns inga studier som visar att barn som spelar instrument under skoltid klarar skolan sämre, snarare tvärtom. Skolinspektionen gör dock bedömningen att kulturskolans verksamhet inte längre får bedrivas under skoltid då det inte är förenligt med nuvarande skollag. Noterbart är att den sammanlagda tid som en elev tar del av Kulturskolans musikundervisning under ett helt läsår oftast är mindre än totalt två skoldagar, samtidigt medger skollagen att rektor kan bevilja ledighet för enskilda angelägenheter upp till tio dagar. Det går till exempel att få ledigt för att utöva en fritidsaktivitet men inte för att delta i kulturskolans musikundervisning.

Riksdagen beslutade i maj 2018 att anta regeringens proposition 2017/2018:164 *En kommunal kulturskola för framtiden – en strategi för de statliga insatserna* där man bland annat skriver: "Den kommunala kulturskolan är sedan lång tid tillbaka en integrerad del av svenskt kulturliv och utbildningsväsende. Dess betydelse för barn och unga, liksom för samhället som helhet gör att regeringen anser att kulturskolan är av nationellt intresse..." "...det övergripande målet för de statliga insatserna till stöd för den kommunala kulturskolan ska vara att främja kulturskolans möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttrycksätt, liksom möjligheterna till såväl fördjupning som bredd i undervisningen med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar. För att nå det övergripande målet bör statens insatser för den kommunala kulturskolan bidra till

- att tillgänglighet och jämlikhet främjas
- ett brett och angeläget utbud av kulturella och konstnärliga uttryck
- hög kvalitet i såväl den breda som i den fördjupade undervisningen
- god kompetensförsörjning."

Konsekvens

Om kulturskolan inte längre kan samverka med skolan i den utsträckning som tidigare skett riskerar det att urholka och försämra verksamheten tvärtemot riksdagens vilja och beslut. Vi menar att när undervisningen i sin helhet måste bedrivas utanför skoltid finns en stor risk för att det kommer bli svårare att rekrytera lärare med hög kompetens när arbetstiderna försämras. Om musikleraryrket på så sätt blir mindre attraktivt finns också en risk att färre väljer den utbildningen vilket leder till att det blir svårare för skolor att anställa utbildade musiklärare. Men framförallt ser vi att barn och ungdomar som bor på landsbygden, och som är beroende av skolskjuts för att ta sig till och från skolan, får mycket svårare att delta i kulturskolan när den måste förläggas utanför skoltid. De får därmed klart sämre förutsättningar att delta i verksamheten än de som bor i en tätort. Konsekvensen blir att allt färre barn och unga över hela vårt land kommer få uppleva glädjen i att få pröva på och utvecklas genom kulturskapande aktiviteter.

Förslag

För att möjligheten att delta i Kulturskolans verksamheter ska bli mer likvärdig bör det precis som tidigare finnas utrymme för rektor att ge ledigt för att delta i kulturskolans musikundervisning när man bedömer att det går att samordna med skolans uppdrag. Regeringen beskriver i sin proposition att "det är dock upp till varje rektor att besluta om eleverna får lämna den obligatoriska undervisningen för att delta i kulturskolans undervisning". Det borde vara ett rimligt förhållningsätt men är idag inte möjligt så som skolinspektionen tolkar skollagen.

Det är givetvis angeläget att elevers rätt till utbildning enligt skollagen garanteras. Det är dock nödvändigt att påtala att ett förslag om att ge ökat statligt stöd till kommunala musikskolor inte är tillräckligt för att nå de intentioner och mål som anges i den antagna propositionen. Det krävs även att ändring görs i skollagen som faktiskt möjliggör såväl ett deltagande i kulturskolan och likväl ger förutsättningar att bedriva verksamhet med bibehållen kompetens. Om en kommun till exempel erbjuder mer tid än den garanterade undervisningstid som skollagen anger, borde skollagen kunna ändras så att det är möjligt att i begränsad omfattning lämna den undervisning som skolan erbjuder för att ta del i Kulturskolans verksamhet. Detta skulle stärka kulturens ställning i många små kommuner, utan att elevernas skolgång därmed försämras.

Vi uppmanar utbildningsdepartementet att förbättra skolans möjlighet till samverkan med kommunala kulturskolan.

Sävsjö den 8 februari 2022

Fredrik Håkansson
Ordförande Barn- och utbildningsnämnden
Sävsjö kommun

Maria Gullberg Lorentsson
Kommunalråd med ansvar för barn och utbildningsfrågor
Gislaveds kommun

Anders Almfors
Ordförande Barn- och utbildningsnämnden
Habo kommun

Jenny Larsen
Ordförande Barn- och utbildningsnämnden
Vaggeryds Kommun

Maria Johansson
Ordförande Barn- och utbildningsnämnden
Värnamo Kommun

Mikael Hahn
Ordförande Barn- och utbildningsnämnden
Vetlanda Kommun